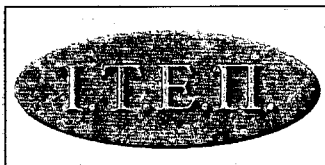
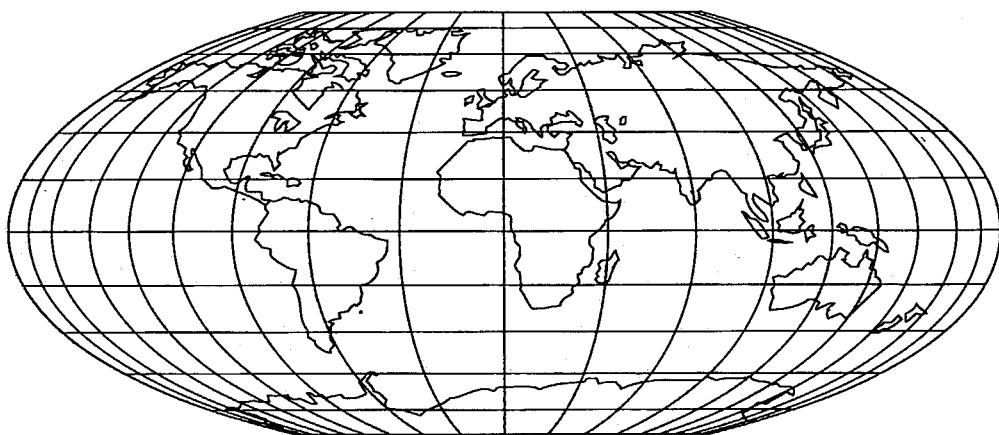

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ
RESEARCH INSTITUTE FOR TOURISM**

**ΤΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ
ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

Παναγιώτης Γ. Παυλόπουλος

Αθήνα, 1998

Το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ) ιδρύθηκε το 1996 με πρωτοβουλία των επιχειρηματικών φορέων, που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού, και με συμπαράσταση προσωπικοτήτων της οικονομικής ζωής και του πνευματικού κόσμου της χώρας.

Βασικός καταστατικός σκοπός του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων είναι η εκπόνηση επιστημονικώς θεμελιωμένων μελετών, αναφερομένων στα προβλήματα της τουριστικής οικονομίας και γενικότερα της ελληνικής οικονομίας. Πρόκειται ουσιαστικώς για μελέτες εφαρμοσμένης έρευνας που έχουν επιδίωξη την διατύπωση προτάσεων, δυνητικώς χρησίμων, για την διαμόρφωση πολιτικών προαγωγικών του τουρισμού και της οικονομίας.

Η εξασφάλιση διατηρήσιμης μακροπρόθεσμης ανάπτυξης της τουριστικής βιομηχανίας, δηλ. υγιούς ανάπτυξης που τείνει να μεγιστοποιεί μακροπροθέσμως τις ωφέλειες για το κοινωνικό σύνολο, προϋποθέτει προγραμματισμένη δράση, συνειδητές επιδιώξεις από πλευράς πολιτείας και καθορισμό τουριστικών προτύπων υποταγμένων στις αναπτυξιακές επιλογές. Με την σειρά της η προγραμματισμένη δράση, η ένταξη με άλλα λόγια των κρατικών και ιδιωτικών πρωτοβουλιών σε συγκεκριμένο, συνειδητά επιλεγμένο πλαίσιο πολιτικής, σε συγκεκριμένη εικόνα μέλλοντος για την τουριστική βιομηχανία, απαιτεί όχι μόνο φαντασία και οραματισμό, αλλά και γνώση, η οποία με την σειρά της προϋποθέτει συνεχή και σοβαρή μελέτη όλων των διαστάσεων του προβλήματος που συνοπτικώς ονομάζομε: τουριστική ανάπτυξη.

Ίσως να εμπεριέχει στοιχεία υπερβολής, αλλά εμπεριέχει και στοιχεία αληθείας, ο ισχυρισμός ότι η ήκιστα ικανοποιητική κατάσταση, που παρατηρείται στον κλάδο του τουρισμού, από όποια οπτική γωνία και αν τον θεωρήσουμε, δεν είναι άσχετη με την απουσία επαρκών βασικών μελετών. Ο έγκαιρος εντοπισμός των προβλημάτων, η οριοθέτηση ενδεχομένων παθογενών καταστάσεων όχι μόνο θα είχε υποκινήσει το ενδιαφέρον της πολιτείας για την αντιμετώπισή τους,

αλλά και την στάση και τις ενέργειες της ιδιωτικής πρωτοβουλίας θα είχε επηρεάσει θετικά. Πιστεύομε, ότι τα συμπεράσματα από την μελέτη σοβαρών προβλημάτων, όπως είναι η απασχόληση του εργατικού δυναμικού, το ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών, η μακροχρόνια βιωσιμότητα του κλάδου και η διατήρηση αφθόρου του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, μπορούν να παράσχουν επαρκώς ισχυρούς ερεθισμούς για έγκαιρη και ορθή ενεργοποίηση των φορέων ασκήσεως της οικονομικής πολιτικής.

Εν όψει των ανωτέρω και των καταστατικών προβλέψεων του ΙΤΕΠ, το πεδίο εντός του οποίου θα κινηθεί η ερευνητική προσπάθεια του Ινστιτούτου είναι αρκετά ευρύ. Προβλήματα, όπως η ανάδειξη του τουριστικού πλούτου της χώρας, η γεωγραφική κατανομή της τουριστικής δραστηριότητας, η άμβλυνση της εποχικότητας, ο λειτουργικός προσδιορισμός των ορίων αρίστης σωρεύσεως τουριστικών δραστηριοτήτων στον χώρο κ.ο.κ., αλλά και η μελέτη προβλημάτων υποδομής, ανήκουν, εμπίπτουν στα ερευνητικά ενδιαφέροντα του Ινστιτούτου. Στο πεδίο ερευνητικού ενδιαφέροντος του Ινστιτούτου εμπίπτουν, επίσης, και προβλήματα που, ενώ φέρουν τον μανδύα του βραχυπροθέσμου, συνεπάγονται πολλάκις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις απροσδιορίστου μεγέθους.

Εκφράζεται η αισιόδοξη πρόβλεψη, ότι η ίδρυση και λειτουργία του Ινστιτούτου θα αποδειχθεί εξόχως δημιουργική πρωτοβουλία όχι μόνο ένεκα της συμβολής του στην κατανόηση των προβλημάτων του τουριστικού τομέα, αλλά και ένεκα της γενικότερης ερευνητικής εμπλοκής του στα καίρια προβλήματα της ελληνικής οικονομίας.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

<i>Αντί Προλόγου</i>	<i>xvii</i>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Ο τομέας του Τουρισμού ως τομέας Οικονομικής Δραστηριότητας	
1.1. Εννοιολογική Οριοθέτηση	3
1.2. Διεθνής Τουριστική Δραστηριότητα: Φάσεις Διαμορφώσεως γενικώς Αποδεκτού Ορισμού	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Το Μέγεθος του Παγκοσμίου Τουρισμού και η Γεωγραφική Κατανομή του	
2.1. Μέγεθος Παγκοσμίου Τουρισμού: Αφίξεις -Διανυκτερεύσεις	19
2.2 Τουριστικές Ροές: Διάρθρωση Διεθνούς Τουρισμού κατά Προορισμό	21
2.3. Τουριστικές Ροές: Κύριες Χώρες Προορισμού	29
2.4 Δυναμικότητα σε κλίνες: Μέγεθος - Κατανομή - Βαθμός Πληρότητας	36
2.5. Εποχικότητα	45
2.6. Τουριστικές Ροές και Μεταφορές: Ο ρόλος των Αερομεταφορών	48
2.7. Κύριες Περιοχές - Χώρες Τροφοδοτήσεως του Διεθνούς Τουρισμού	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Τουριστική Ανάπτυξη: Οικονομία,

Περιβάλλον, Κοινωνία, Πολιτισμός

3.1. Οικονομικές Επιπτώσεις	60
3.1.1. Επιπτώσεις στην Απασχόληση	61
3.1.2. Επιπτώσεις στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ...	61
3.1.3. Συναλλαγματικές Επιπτώσεις	61
3.1.4. Επιπτώσεις στα Έσοδα του Κρατικού Προϋπολο- γισμού και των Προϋπολογισμών της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως	62
3.1.5. Επιπτώσεις στην Αμβλυνση των Περιφερειακών Ανισοτήτων	62
3.1.6. Επισημάνσεις	62
3.2. Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις	64
3.3. Πολιτισμικές και Κοινωνικές Επιδράσεις	66
3.4. Οικονομικές Επιπτώσεις: Εμπειρικές Ενδείξεις	66
3.4.1. Απασχόληση - Εισόδημα	66
3.4.2. Συναλλαγματικές Ροές	70
3.5 Προστασία Πρωτογενών Τουριστικών Πόρων	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η Δυναμική του Διεθνούς Παγκοσμίου Τουρισμού

4.1. Συνολική Θεώρηση: Περίοδος 1950 - 1995	83
4.2. Διαχρονική Μεταβολή της Διαρθρώσεως των Τουρι- στικών Ροών	85
4.3. Η Σχετική Σημασία του Ενδοπεριφερειακού και Διαπεριφερειακού Τουρισμού στην Διαμόρφωση των Τάσεων του Διεθνούς Τουρισμού	87
4.4. Κύριες Εσωτερικές Ανακατατάξεις του Διεθνούς Τουρ- σμού στις Τρεις Μείζονες Περιοχές Προορισμού	92

4.4.1. Ευρώπη	92
4.4.2. Αμερική	93
4.4.3. Α. Ασία - Ειρηνικός	94
4.5. Διηπειρωτικές Ροές μεταξύ Περιοχών Μείζονος Τουριστικής Σημασίας	97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Προοπτικές του Διεθνούς Τουρισμού κατά την Προσεχή Δεκαετία

5.1. Εισαγωγή	105
5.2. Το Γενικό Μακροοικονομικό Πλαίσιο Διατυπώσεως Προβλέψεων για τον Διεθνή Τουρισμό (1997-2010)	111
5.3. Προγνωστική Προσέγγιση	123
5.3.1. Προβολή του Συνολικού Μεγέθους του Διεθνούς Τουρισμού βάσει Αφίξεων	124
5.3.2. Εκτίμηση των Εισπράξεων Συναλλάγματος	126
5.3.3. Προβολή του Συνολικού Μεγέθους του Διεθνούς Τουρισμού. Κύριος Προσδιοριστικός Παράγοντας: Εισοδηματική Ελαστικότητα	129
5.3.4. Πρόβλεψη Συνολικών Εισπράξεων από τον Διεθνή Τουρισμό με Συνάρτηση Τουριστικής κατά Κεφαλή Δαπάνης.	134
5.4. Προγνωστική Προσέγγιση II: Περιφερειακά Μεγέθη ..	137
5.4.1. Πρόβλεψη του Συνολικού Μεγέθους του Διεθνούς Τουρισμού βάσει Περιφερειακών Στοιχείων Αφίξεων	137
5.4.2. Πρόβλεψη του Συνολικού Μεγέθους του Διεθνούς Τουρισμού βάσει Περιφερειακών Στοιχείων Προελεύσεως	143
5.4.3. Μείζονες Χώρες Προελεύσεως: Περαιτέρω Προγνωστική Διερεύνηση της Περιόδου 1995-2010	147

5.4.4. Σύνοψη και Σύγκριση Προβλέψεων από τις Οικονομετρικές και τις <i>ad hoc</i> Προγνωστικές Προσεγγίσεις με Στατιστικά Δεδομένα Αφίξεων και Προελεύσεων	158
5.5. Προβλέψεις με Υποδείγματα Τάσεως	160
5.5.1. Στατιστικές Εκτιμήσεις των Υποδειγμάτων Τάσεως	166
5.6. Πιθανή Κατανομή των Προβλεπομένων Διεθνών Τουριστικών Ροών σε Διαπεριφερειακές και Ενδοπεριφερειακές	176
5.7. Μεσογειακός Τουρισμός: Προοπτικές	185
5.7.1. Τρέχουσες Τάσεις	185
5.7.2. Προοπτικές	191

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Ανακεφαλαίωση: Διαπιστώσεις

Προβλέψεις- Συμπεράσματα

6.1. Διαπιστώσεις	209
6.2. Προβλέψεις Εξελίξεις του Διεθνούς Τουρισμού μέχρι το 2010	219

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

vii

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

xiv

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

229

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α Π Ι Ν Α Κ Ω Ν

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Πίνακας 1.1 Ταξινόμηση των Ταξιδιωτών βάσει κατά Προσέγγιση Κοινών Κριτηριων	15
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Πίνακας 2.1 Σύνολο Διανυκτερεύσεων του Παγκοσμίου Τουρισμού (1994)	19
Πίνακας 2.2 Μέγεθος και Διάρθρωση του Διεθνούς Τουρισμού βάσει Αφίξεων	22
Πίνακας 2.3 Μέγεθος Διεθνούς Τουρισμού κατά Προέλευση και Προορισμό 1994	26
Πίνακας 2.4 Κυριότερες Χώρες Προορισμού βάσει Αφίξεων (1994)	29
Πίνακας 2.5 Οι 15 Κυριότεροι Τουριστικοί Προορισμοί βάσει Εισπράξεων (1994)	33
Πίνακας 2.6 Κυριότερες Χώρες Προορισμού και Προελεύσεως (Πληρωμές) Τουριστών βάσει Αφίξεων (1994)	35
Πίνακας 2.7 Παγκόσμια Δυναμικότητα σε Κλίνες και Δωμάτια: Μέγεθος, Κατανομή, Πληρότητα 1994	36
Πίνακας 2.8 Δυναμικότητα σε Κλίνες - Αριθμός Αφίξεων	38
Πίνακας 2.9 Κατανομή Δυναμικότητας σε Κλίνες και Επιλεγείσες Χώρες	39
Πίνακας 2.10 Δείκτες Βαθμού Πληρότητας Ξενοδοχειακού Δυναμισμού	41
Πίνακας 2.10α Ορισμένα Χαρακτηριστικά της Αργούσας Δυναμικότητας του Ξενοδοχειακού Δυναμικού	42

Πίνακας 2.11 Κατανομή Διεθνούς Τουρισμού με Κριτήριο τον Σκοπό του Ταξιδιού	46
Πίνακας 2.12 Αφίξεις Τουριστών (1994)	47
Πίνακας 2.12α Διανυκτερεύσεις Τουριστών	47
Πίνακας 2.13 Αφίξεις Αεροπορικώς Πραγματοποιηθείσες 1994	49
Πίνακας 2.13α Επιλεγμένες Περιοχές και Χώρες με Κριτήριο το Ποσοστό Αεροπορικών Αφίξεων 1994	50
Πίνακας 2.14 Οι 20 Σημαντικότερες Χώρες Τροφοδοτήσεως του Διεθνούς Τουρισμού	51
Πίνακας 2.15 Οι 20 Σημαντικότερες Χώρες Προελεύσεως με Κριτήριο την ανά Ταξίδι Δαπάνη	52
Πίνακας 2.15α Οι Σημαντικότερες Ευρωπαϊκές Χώρες Προελεύσεως με Κριτήριο την ανά Ταξίδι Δαπάνη και Συνολική Διεθνή Τουριστική Δαπάνη 1994	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Πίνακας 3.1 Συμβολή του Τουρισμού στην Απασχόληση και στο ΑΕΠ	68
Πίνακας 3.2 Συμμετοχή των Γυναικών στην Τουριστική Απασχόληση	69
Πίνακας 3.3 Συμμετοχή Αλλοδαπών στην Τουριστική Απασχόληση (Άμεση)	70
Πίνακας 3.4 Εισροή Συναλλάγματος ως % των Εξαγωγών και Εξαγωγών Υπηρεσιών 1994	71
Πίνακας 3.5 Εισροή Συναλλάγματος ως Ποσοστό Εξαγωγών Αγαθών και Υπηρεσιών για τις Κύριες Χώρες Προορισμού και Προελεύσεως του ΟΟΣΑ (1994)	72
Πίνακας 3.6 Τουριστικά Ισοζύγια των Κυρίων Τουριστικών Περιοχών	73

Πίνακας 3.7 Συναλλαγματικά Ισοζύγια Επιλεγμένων Τουριστικών Χωρών 1994	74
Πίνακας 3.8 Κύριες Πλεονασματικές ή Ελλειμματικές Χώρες	76
Πίνακας 3.9 Αφίξεις Τουριστών ανά 1.000 Κατοίκους	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
Πίνακας 4.1 Παγκόσμιος Διεθνής Τουρισμός	84
Πίνακας 4.2 Επίδοση Τουριστικών Ροών κατά Περιοχή Περίοδος 1950-1995	86
Πίνακας 4.2α Μερίδια Αγοράς βάσει Αφίξεων 1950-1995	86
Πίνακας 4.2β Μερίδια Αγοράς βάσει Εισπράξεων 1950-1995	88
Πίνακας 4.3 Διάρθρωση Διεθνούς Τουρισμού: Διαπεριφερειακός και Ενδοπεριφερειακός Τουρισμός 1980-1994	91
Πίνακας 4.4 Μερίδια Διεθνούς Τουρισμού στις Επιμέρους Ευρωπαϊκές Περιοχές	92
Πίνακας 4.5 Μερίδια Διεθνούς Τουρισμού στις Επιμέρους Περιοχές της Αμερικής	95
Πίνακας 4.6 Μερίδια Διεθνούς Τουρισμού στις Επιμέρους Περιοχές της Α. Ασίας - Ειρηνικού	95
Πίνακας 4.7 Τουριστικές Ροές από Ευρώπη, Αμερική προς Α. Ασία - Ειρηνικό	99
Πίνακας 4.8 Τουριστικές Ροές από Ευρώπη και Α. Ασία Ειρηνικό προς Αμερική	99
Πίνακας 4.9 Τουριστικές Ροές από Αμερική και Α. Ασία - Ειρηνικό προς Ευρώπη	100
Πίνακας 4.10 Κατεύθυνση Διεθνών Τουριστικών Ροών με Προέλευση την Αμερική	100

Πίνακας 4.11 Κατεύθυνση Διεθνών Τουριστικών Ροών με Προέλευση την Ευρώπη	101
Πίνακας 4.12 Κατεύθυνση Διεθνών Τουριστικών Ροών με Προέλευση την Α. Ασία - Ειρηνικό	101
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
Πίνακας 5.1 Ιστορικοί και Προβλεπόμενοι Ρυθμοί Αναπτύξεως της Παγκόσμιας Οικονομίας	112
Πίνακας 5.2 Κατά Κεφαλήν Εισόδημα Χωρών σε Μεταβατικό Στάδιο 1993	115
Πίνακας 5.3 Αναπτυξιακή Επίδοση Αναπτυσσομένων Χωρών	116
Πίνακας 5.4 Κατά Κεφαλή ΑΕΠ σε Επιλεγείσες Αστικές Περιοχές της Κίνας	120
Πίνακας 5.5 Αριθμός Τουριστών και Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής	124
Πίνακας 5.6 Προβλέψεις Συνολικού Μεγέθους Διεθνούς Τουρισμού βάσει Αφίξεων	125
Πίνακας 5.7 Σχέση Ρυθμών Εισπράξεων - Αφίξεων από τον Διεθνή Τουρισμό	126
Πίνακας 5.8 Πιθανή Εισροή Τουριστικού Συναλλάγματος Παγκοσμίως βάσει των Παραδοχών που Ενσωματώνονται στον Πίνακα 5.5 για τις Αφίξεις	128
Πίνακας 5.9 Πιθανός Ρυθμός Αναπτύξεως της Παγκοσμίου Οικονομίας	131
Πίνακας 5.10 Πιθανός Ρυθμός Αυξήσεως του Διεθνούς Τουρισμού	131
Πίνακας 5.11 Οικονομετρική Πρόβλεψη Διεθνούς Τουρισμού	132
Πίνακας 5.12 Τουριστική Δαπάνη (Εισπράξεις) από τον Παγκόσμιο Διεθνή Τουρισμό	136

Πίνακας 5.13	Διεθνής Τουρισμός: Αφίξεις σε χιλιάδες	137
Πίνακας 5.14	Διεθνής Τουρισμός: Περίοδος 1950 -1995: Ρυθμός Μεταβολής	139
Πίνακας 5.15	Πιθανοί Μέσοι Ετήσιοι Ρυθμοί Αυξήσεως του Διε- θνούς Τουρισμού κατά Γεωγραφική Περιοχή	140
Πίνακας 5.16	Προβλεπόμενα Έσοδα από τον Διεθνή Τουρισμό	142
Πίνακας 5.17	Προβλέψεις Συνολικών Αφίξεων με βάση τις Ενδείξεις από τις Τάσεις των Περιοχών Προελεύσεως (Outbound) - (Λογικό-Πολύ Πιθανό)	143
Πίνακας 5.18	Προβλέψεις Συνολικών Αφίξεων με βάση τις Ενδείξεις από τις Τάσεις των Περιοχών Προελεύσεως (Outbound) - (Λογικό-Πιθανό)	144
Πίνακας 5.19	Προβλέψεις Συνολικών Αφίξεων με βάση τις Ενδείξεις από τις Τάσεις των Περιοχών Προελεύσεως (Outbound) - (Αισιόδοξο)	145
Πίνακας 5.20	Ανακεφαλαίωση Προβλέψεων βάσει Τάσεων Περιοχών Προελεύσεως	145
Πίνακας 5.21	Προβλεπόμενες Αφίξεις βάσει των Σεναρίων I, II και III	146
Πίνακας 5.22	Στοιχεία Χωρών Προελεύσεως Διεθνών Τουριστών	148
Πίνακας 5.23	Χώρες Προελεύσεως Διεθνών Τουριστών: Κατάταξη με Κριτήριο την "Τουριστική Πυκνότητα" ...	154
Πίνακας 5.24	Ανακεφαλαίωση Προβλέψεων Εξελίξεως του Διε- θνούς Τουρισμού 1995-2010	159
Πίνακας 5.25	Ανακεφαλαίωση Προβλέψεων από Διεθνή Τουρισμό 1995-2010	159
Πίνακας 5.26	Εκτιμηθείσες Συναρτήσεις Τάσεως (Συνολικά Μεγέθη)	170

Πίνακας 5.27 Εκτιμηθείσες Συναρτήσεις Τάσεως (Περιφερειακά Μεγέθη)	171
Πίνακας 5.28 Προβλέψεις Εξελίξεως του Παγκόσμιου Διεθνούς Τουρισμού βάσει των Υποδειγμάτων Τάσεως (Συνολικά)	175
Πίνακας 5.29 Προβλέψεις Εξελίξεως του Παγκόσμιου Διεθνούς Τουρισμού βάσει των Υποδειγμάτων Τάσεως (Περιφερειακά)	175
Πίνακας 5.30 Πρόβλεψη Αφίξεων κατά Κύρια Πηγή Προελεύσεως (Κατανομή των Περιφερειακών Προβλέψεων βάσει Στοιχείων Προελεύσεως)	181
Πίνακας 5.31 Πρόβλεψη Αφίξεων κατά Περιοχή Προελεύσεως (Δευτερεύουσες Προελεύσεις), Κατανομή των Περιφερειακών Προβλέψεων	182
Πίνακας 5.32 Πρόβλεψη Συνολικών Αφίξεων κατά Γεωγρα- φική Περιοχή (Κατανομή Προβλεπομένων Τουριστι- κών Ροών από Περιοχές Προελεύσεως)	183
Πίνακας 5.33 Προβλεπόμενος Μέσος Ρυθμός Μεταβολής Αφίξεων βάσει Στοιχείων Προελεύσεως για τις 6 Μείζονες Περιοχές καθώς και Μεταβολή Μεριδίων (1994-2010)	184
Πίνακας 5.34 Ενδοπεριφερειακός και Διαπεριφερειακός Τουρισμός στις Μείζονες Περιοχές Ταξινομήσεις 1994, 2010	185
Πίνακας 5.35 Μεγέθη Μεσογειακού Διεθνούς Τουρισμού	186
Πίνακας 5.36 Μεσογειακός Διεθνής Τουρισμός	187
Πίνακας 5.37 Αφίξεις Διεθνών Τουριστών στις Μεσογειακές Χώρες 1990-94	189
Πίνακας 5.38 Αφίξεις Διεθνών Τουριστών στις Μεσογειακές Χώρες 1994-96	190

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 5

Πίνακας Π.1 Κατανομή Αφίξεων στις Μείζονες Γεωγραφικές Περιοχές Προορισμού κατά Μείζονα Περιοχή Προελεύσεως	197
Πίνακας Π.2 Πρόσφατες Εξελίξεις του Διεθνούς Τουρισμού κατά Περιοχή Προελεύσεως και Προορισμού	199
Πίνακας Π.3 Διαπεριφερειακές και Ενδοπεριφερειακές Τουριστικές Ροές 1990-94	201
Πίνακας Π.4 Διαπεριφερειακές και Ενδοπεριφερειακές Τουριστικές Ροές Προελεύσεως 1990-95	201
Πίνακας Π.5 Προβλεπόμενη Κατανομή Μεριδίων σε Προορισμούς από Τρεις Κύριες Προελεύσεις	202
Πίνακας Π.6 Προβλεπόμενη Κατανομή Μεριδίων σε Προορισμούς από Τρεις Δευτερεύουσες Προελεύσεις	203
Πίνακας Π.7 Προβλέψεις Αφίξεων στην Αφρική βάσει Στοιχείων Προβλέψεως Προελεύσεων 1994-2010	204
Πίνακας Π.8 Προβλέψεις Αφίξεων στην Αμερική βάσει Στοιχείων Προβλέψεως Προελεύσεων 1994-2011	204
Πίνακας Π.9 Προβλέψεις Αφίξεων στην Αν. Ασία - Ειρηνικό βάσει Στοιχείων Προβλέψεως Προελεύσεων 1994-2012	205
Πίνακας Π.10 Προβλέψεις Αφίξεων στην Ευρώπη βάσει Στοιχείων Προβλέψεως Προελεύσεων 1994-2013	205
Πίνακας Π.11 Προβλέψεις Αφίξεων στην Μ. Ανατολή βάσει Στοιχείων Προβλέψεως Προελεύσεων 1994-2014	206
Πίνακας Π.12 Προβλέψεις Αφίξεων στην Ν. Ασία βάσει Στοιχείων Προβλέψεως Προελεύσεων 1994-2015	206

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Πίνακας 6.1 Πληθυσμιακά και Εισοδηματικά Δεδομένα του Κόσμου 1993	222
--	-----

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Διάγραμμα 1.1 Στατιστική Ταξινόμηση των Διεθνών Ταξιδιωτών	6
---	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Διάγραμμα 2.1 Σύνολο Διανυκτερεύσεων Παγκοσμίως Τουρισμού	20
Διάγραμμα 2.1α Διανυκτερεύσεις και Ποσοστιαία Κατανομή Παγκοσμίως Τουρισμού	20
Διάγραμμα 2.2 Μέγεθος και Διάρθρωση του Διεθνούς Τουρισμού Μερίδια Αγοράς βάσει Αφίξεων (1994) .	22
Διάγραμμα 2.2α Αφίξεις και Μερίδια Αγοράς Διεθνούς Τουρισμού 1994	23
Διάγραμμα 2.3 Μέγεθος και Διάρθρωση του Διεθνούς Τουρισμού Μερίδια Αγοράς βάσει Εισπράξεων	23
Διάγραμμα 2.3α Εισπράξεις και Μερίδια Αγοράς Διεθνούς Τουρισμού 1994	24
Διάγραμμα 2.4 Μέγεθος και Διάρθρωση του Διεθνούς Τουρισμού Μερίδια Αγοράς βάσει Αφίξεων	24
Διάγραμμα 2.5 Μέγεθος και Διάρθρωση του Διεθνούς Τουρισμού Μερίδια Αγοράς βάσει Εισπράξεων	25
Διάγραμμα 2.6 Τουριστικές Ροές από Αμερική και Λοιπές Περιοχές (1994)	27

Διάγραμμα 2.7 Τουριστικές Ροές από Α. Ασία-Ειρηνικό και Λοιπές Περιοχές (1994)	28
Διάγραμμα 2.8 Τουριστικές Ροές από Ευρώπη προς Λοιπές Περιοχές (1994)	28
Διάγραμμα 2.9 Κυριότεροι Τουριστικοί Προορισμοί	30
Διάγραμμα 2.10 Οι 15 Κυριότεροι Τουριστικοί Προορισμοί βάσει Εισπράξεων και Μερίδια Αγοράς 1994	31
Διάγραμμα 2.11 Μερίδια Αγοράς βάσει Εισπράξεων για 15 Κυριότερους Τουριστικούς Προορισμούς (1980-1994)	32
Διάγραμμα 2.12 Κυριότερες Χώρες Προορισμού και Προελεύσεως Τουριστών βάσει Αφίξεων (1994) ...	34
Διάγραμμα 2.13 Κατανομή της Παγκοσμίου Δυναμικότητας Τουριστικών Κλινών κατά Μείζονα Γεωγραφική Περιοχή (1994)	37
Διάγραμμα 2.13α Κατανομή της Παγκοσμίου Δυναμικότητας Τουριστικών Κλινών (1994)	37
Διάγραμμα 2.14 Κατανομή Δυναμικότητας σε Κλίνες	40
Διάγραμμα 2.15 Κατανομή Διεθνούς Τουρισμού με Κριτήριο τον Σκοπό του Ταξιδιού	46
Διάγραμμα 2.16 Πραγματοποιηθείσες Αφίξεις Αεροπορικώς 1994	50
Διάγραμμα 2.17 Διαβάθμιση Χωρών Προελεύσεως με Κριτήριο Κατά Κεφαλή και Συνολική Τουριστική Δαπάνη	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
Διάγραμμα 3.1 Συναλλαγματικά Ισοζύγια Επιλεγμένων Τουριστικών Χωρών 1994	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Διάγραμμα 4.1α Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής Αφίξεων κατά Περιοχή (1950-1995)	89
Διάγραμμα 4.1β Μερίδια Αγοράς βάσει Αφίξεων	89
Διάγραμμα 4.2α Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής Εισπράξεων κατά Περιοχή (1950-1995)	89
Διάγραμμα 4.2β Μερίδια Αγοράς βάσει Εισπράξεων	89
Διάγραμμα 4.3 Μερίδια Διεθνούς Τουρισμού στις Επιμέρους Περιοχές της Ευρώπης	93
Διάγραμμα 4.4 Μερίδια Διεθνούς Τουρισμού στις Επιμέρους Περιοχές της Αμερικής	96
Διάγραμμα 4.5 Μερίδια Διεθνούς Τουρισμού στις Επιμέρους Περιοχές της Α. Ασίας - Ειρηνικού	98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Διάγραμμα 5.1 Μέσοι Ρυθμοί Αναπτύξεως της Παγκοσμίου Οικονομίας	113
Διάγραμμα 5.2 Σχέση Ρυθμών Εισπράξεων / Αφίξεων από Διεθνή Τουρισμό	127
Διάγραμμα 5.3 Ισοτιμίες ECU/\$ και \$/DM	128
Διάγραμμα 5.4 Διαγραμματική Απεικόνιση Στατιστικών Εκτιμήσεων	133
Διάγραμμα 5.5 Διαγραμματική Απεικόνιση Στατιστικών Εκτιμήσεων	135
Διάγραμμα 5.6 Πιθανά Μεγέθη Διεθνούς Τουρισμού κατά Περιοχή το 2010	141
Διάγραμμα 5.7 Μεσογειακός Διεθνής Τουρισμός	188

Αντί Προλόγου

Η ανά χείρας μελέτη κρίθηκε αναγκαία από την Διοίκηση του ΙΤΕΠ στα πλαίσια του ερευνητικού του προγράμματος για την εκπόνηση μελετών βάσεως αναφερομένων στον τουρισμό. Διότι, μολονότι τα στατιστικά στοιχεία - ατελή καθώς είναι - που αναφέρονται στον παγκόσμιο διεθνή τουρισμό είναι διαθέσιμα σε διάφορες μορφές και διαστάσεις στα σχετικά έντυπα του Παγκοσμίου Οργανισμού Τουρισμού, του ΟΟΣΑ και της ΕΕ, ωστόσο, απουσιάζει η κατάλληλη επεξεργασία αυτών και, επομένως, μειώνεται σε υψηλό βαθμό η δυνητική τους χρησιμότητα. Για μια δε κατ' εξοχήν τουριστική χώρα, όπως είναι η Ελλάδα, μια τέτοια μελέτη έχει μεγίστη δυνητική χρησιμότητα ως πλαίσιο αναφοράς για τον μακροπρόθεσμο προγραμματισμό σε επίπεδο επιχειρήσεως και κρατικής πολιτικής, ενόψει της αυξημένης σχετικής σπουδαιότητας του τομέα ως δυνάμεως κρούσεως για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως της χώρας και την άμβλυνση ή και εξοβελισμό του προβλήματος της ανεργίας.

Η μελέτη διαλαμβάνει 4 βασικά κεφάλαια, μετά από μια σχετικώς εκτενή εννοιολογική εισαγωγή. Στα δύο πρώτα από τα κεφάλαια αυτά φωτογραφίζεται, δίδεται η στατική διάσταση του παγκοσμίου διεθνούς τουρισμού. Καταγράφονται το τρέχον μέγεθός του, οι ροές τουριστικών ρευμάτων μεταξύ κυρίων χωρών προελεύσεως και προορισμού και οι οικονομικές και άλλες επιπτώσεις του στην παγκόσμια οικονομία, την απασχόληση, το ισοζύγιο πληρωμών, την περιφερειακή ανάπτυξη, το περιβάλλον, την κοινωνία και τον πολιτισμό.

Ακολούθως, σε χωριστό κεφάλαιο διερευνάται η δυναμική του τουρισμού, όπως αυτή καταγράφεται στα στατιστικά δεδομένα που καλύπτουν την περίοδο 1950-1995. Στο κεφάλαιο αυτό δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην σχετική σημασία του ενδοπεριφερειακού έναντι του διαπεριφερειακού τουρισμού για τις μείζονες τουριστικές πε-

ριοχές και εξετάζονται οι συντελούμενες διαχρονικώς ανακατατάξεις με επιδίωξη και συναγωγή συμπερασμάτων υποβοηθητικών στην διατύπωση μακροπροθέσμων προβλέψεων.

Το Κεφάλαιο 5 της μελέτης αφιερώνεται σε αξιοποίηση ευρημάτων και συμπερασμάτων του Κεφαλαίου 4, ώστε με την βοήθεια στατιστικών τεχνικών να εξαχθούν μακροπρόθεσμες προβλέψεις για την πιθανή εξέλιξη του συνολικού μεγέθους του παγκοσμίου διεθνούς τουρισμού και της κατανομής αυτού κατά προέλευση και προορισμό. Στα πλαίσια της ανάλυσεως και αξιολογήσεως των εμπειρικών ευρημάτων διερευνώνται ιδιαίτερος οι προοπτικές εξέλιξεως του διεθνούς τουρισμού στην Ευρώπη και την περιοχή Μεσογείου.

Το τελευταίο κεφάλαιο αποτελεί εκτενή σύνοψη των διαπιστώσεων και συμπερασμάτων.

Η εκπόνηση αυτής της μελέτης χρηματοδοτήθηκε μερικώς από την **Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος**, προς την διοίκηση της οποίας εκφράζομε και από τις σελίδες αυτές θερμές ευχαριστίες. Η ενθάρρυνση του ΙΤΕΠ στα πρώτα του βήματα από χειρονομίες, όπως αυτής της ΕΚΤΕ, αποτελεί πηγή αισιοδοξίας αλλά και ευθυνών, που πιστεύομε ότι θα λειτουργήσουν δημιουργικά.

Π.Γ. Παυλόπουλος